

ΝΑ Η ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΣΑΓΓΑΗΣ!

Μιά κινέζικη παροιμία λέει:

«Όταν τὰ σπαθιά είναι σκουριασμένα και γυαλίζουν οί τσάπες,

δταν οί φυλακές είναι άδειανές και οί αποθήκες γεμάτες,

δταν τὰ σκαλοπάτια τών ναών είναι φαγωμένα από τὰ πόδια τών πιστών και οί αὐλές τών δικαστηρίων είναι χορταριασμένες,

δταν οί γιατροί πηγαίνουν πεζοί και οί φουρνάρηδες καβάλα,

τότε τὸ Κράτος κυβερνιέται καλά».

Ἡ παροιμία είναι σωστή. Μπορεῖ νὰ εφαρμοστῆ σὲ ὅλες τὶς χώρες τοῦ παλαιοῦ και τοῦ νέου Κόσμου. Μὰ τὸ εἰρηνικὸ ἰδανικὸ δύσκολα γίνεται πράμα και πρὸ πάντων στὸ ἀπέραντο «Οὐράνιο Κράτος».

Στὸ κράτος αὐτὸ τὰ σπαθιά λάμπουν και οί τσάπες είναι σκουριασμένες, οί φυλακές είναι γεμάτες και οί αποθήκες άδειανές, οί φουρνάρηδες πεινοῦν και οί γιατροί πηγαίνουν καβάλα, και, ναί μὲν, πηγαίνουν ἀκόμα πιστοί στις παγόδες, μὰ και τὰ δικαστήρια δὲ μένουν καθόλου άδειανά.

Και πῶς νὰ διοικηθῆ καλά μιὰ τόσο ἀπέραντη χώρα, πὸ ἔχει ἐπιφάνεια ἑκατὸν ὀγδόντα χιλιάδες τετραγωνικά μίλια; Μονάχα ὁ αὐτοκράτορας, ὁ «Γιὸς τοῦ Οὐρανοῦ», κλεισμένος στὸ παλάτι του, μέσα σὲ ψηλὰ τριπλά κάστρα, πὸ κάνει και ξεκάνει τοὺς νόμους, ὅπως τοῦ καπνίσει, πὸ ἔχει δικαίωμα ζωῆς και θανάτου σὲ ὅλους τοὺς ὑπηκόους και πὸ τοῦ ἀνήκουν ὅλα τὰ

πλοῦτη τῆς Κίνας, μπορεῖ νὰ βροῖσκη πῶς τὰ πράματα πᾶνε καλά και ὅλοι ζοῦν εὐτυχισμένοι.

Κανένας δὲν τολμᾷ νὰ τοῦ πῆ πῶς γελιέται. Εἶναι «Γιὸς τοῦ Οὐρανοῦ», δὲ γελιέται ποτέ!

Ἄραγε ὁ Κιν-Φὸ εἶχε λόγους νὰ πιστεύῃ πῶς εἶναι καλύτερη ἢ εὐρωπαϊκὴ διοίκηση ἀπὸ τὴν κινέζικη; Ἔτσι φαίνεται. Γι' αὐτὸ και δὲν ἔμενε μέσα στὴ Σαγγάη, μὰ στὰ περὶχωρα, στὴν ἐγγλέζικη ζώνη, πὸ ἔχει ἓνα εἶδος αὐτονομία.

Ἡ Σαγγάη, στὴν ἀριστερὴ ὄχθη τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Χουάγγ-Πού, κυκλώνεται ἀπὸ ψηλὰ τεῖχη μὲ πέντε πύλες. Τὰ πλακόστρωτα δρομάκια τῆς είναι στενά και περιπλεγμένα, τὰ μαγαζιά τῆς σκοτεινά, χωρὶς βιτρίνες και οί καταστηματαρχες γυμνοί ἴσαμε τὴ μέση.

Δὲν ὑπάρχει οὔτε ἓνα ἀμάξι ἢ φορεῖο· κάποτε μονάχα βλέπεις κάποιον πὸ πάει καβάλα. Μερικοί ναοί, ἓνας κῆπος μὲ φυτεῖες τσάι, μιὰ λασπερὴ πλατεία γιὰ στρατιωτικὲς παρατάξεις.

Και ὅμως ἡ Σαγγάη εἶναι σπουδαιότατο ἐμπορικὸ κέντρο. Ἐδῶ δόθηκε γιὰ πρώτη φορὰ δικαίωμα στοὺς ξένους, ἔπειτα ἀπὸ τὴ συνθήκη τοῦ Νάν-Κίγγ, ν' ἀνοίξουνε πρακτορεῖα ἐμπορικά. Ἦταν ἡ πρώτη πόρτα τῆς Κίνας πὸ ἀνοίξε στὸ εὐρωπαϊκὸ ἐμπόριο. Ἐδῶ ἡ κινέζικη κυβέρνηση, στὰ περὶχωρα τῆς Σαγγάης, παραχώρησε τρεῖς αὐτόνομες ζώνες στοὺς Ἄγγλους, τοὺς Γάλλους και τοὺς Ἀμερικάνους.

Ἀπὸ τὶς τρεῖς τοῦτες ζώνες ἡ σπουδαιότερη εἶναι ἡ ἀγγλική. Μεγαλόπρεπα παλάτια στις προκουμαῖες, σπίτια μὲ βεράντες και κήπους, τράπεζες, λέσχες, θέατρα, πάρκα, ἵπποδρόμια, βιβλιοθήκες—τίποτα δὲ λείπει ἀπὸ τὴ λαμπρὴν αὐτὴ ἀποικία τών Ἄγγλων.

Ἐφτασε ἡ «Πέρμα» και ἀγκυροβόλησε στὴν προκουμαία τοῦ κινέζικου λιμανιοῦ κατὰ τὸ ἀπόγεμα· ὁ Κιν-Φὸ και ὁ Βάγγ βγήκανε στὴ στεριά.

Ἀπερίγραπτος ἦταν ὁ θόρυβος και τὸ πηγαίνελα

Ὁ Σιέν-Τσεγγ ἔβγαλε τὰ χαρτιά καὶ τ' ἀράδιασε στὸ χαλί.

στήν ὄχθη τούτη τοῦ ποταμοῦ. Βάρκες καὶ πλοῖα μὲ πλῆθος σχήματα—μονόξυλα, γόνδολες, μαοῦνες—ἀπαρτίζανε ὀλάκερη πολιτεία ἀπάνω στὰ νερὰ μὲ πάνω ἀπὸ 40.000 κατοίκους.

Οἱ δυὸ φίλοι περπατούσανε στήν προκυμαία μέσα στὸ παραδολὸ πλῆθος—ἐμπόρους, μεσίτες, μανάβηδες, ναῦτες ἀπ' ὅλα τὰ ἔθνη, νεροκουβαλητάδες, μάγους, καλογέρους βουδιστὲς καὶ καθολικοὺς παπάδες, ντυμένους κινέζικα μὲ βεντάγια καὶ κοτσιδα.

Ὁ Κιν-Φό, μὲ τὴ βεντάγια στὸ χέρι, παρακολουθοῦσε, μὲ τὴν ἀδιάφορη ματιά του καὶ χωρὶς κανένα ἐνδιαφέρον, ὅλο τοῦτο τὸ ἀνθρωπομάζωμα.

Ὁ Βάγγ εἶχε ἀνοίξει τὸ μεγάλο του κίτρινο παρα-

σόλι, τὸ κεντημένο μὲ μαύρους δράκους, καὶ παρατηροῦσε τὰ πάντα μὲ προσοχή.

Περνώντας ἀπὸ τὴν ἀνατολικὴ Πύλη, εἶδε κατὰ τύχη καμιὰ δωδεκαριὰ κλουβιά ἀπὸ ἰνδοκάλαμο, ὅπου μορφάζανε δώδεκα κεφαλὲς κακούργων ποὺ καρατομήθηκαν χθές.

—Ἴσως θὰ ἦτανε καλύτερα, ἀντὶ νὰ κόβουνε τὰ κεφάλια, νὰ τὰ στερέωναν, ψιθύρισε.

Ὁ Κιν-Φό δὲ θ' ἄκουσε σίγουρα τὴ σκέψη τοῦ Βάγγ· ἂν τὴν ἄκουε, θὰ ξαφνιαζόταν ἴσως, ποὺ ἓνας παλιὸς Τάι-Πιγγ μιλάει μὲ τόση φιλανθρωπία.

Ξακολουθήσανε καὶ οἱ δυὸ τὸ δρόμο τους περνώντας ἔξω ἀπὸ τὰ τείχη τῆς κινέζικης πολιτείας.

Τὴ στιγμὴ ποὺ ἐτοιμάζονταν νὰ πατήσουν τὸ πόδι στὴ γαλλικὴ ζώνη, ἓνας ἰθαγενὴς, ντυμένος μὲ μακριὰ ρόμπα, χτυποῦσε μ' ἓνα μικρὸ ραβδάκι ἓνα βουβαλήσιο κέρατο καὶ σύναζε τὸ πλῆθος γύρω του.

—Ἐνας σιέν-τσέγγ! εἶπε ὁ φιλόσοφος.

—Τί μᾶς ἐνδιαφέρει; ἀποκρίθηκε ὁ Κιν-Φό.

—Φίλε, εἶπε ὁ Βάγγ, βάλε τον νὰ σοῦ πῆ τὴ μοίρα σου. Καλὴ εὐκαιρία τώρα ποὺ πρόκειται νὰ παντρευτῆς.

Ὁ Κιν-Φό θέλησε νὰ ξακολουθήσῃ τὸ δρόμο του. Μὰ ὁ Βάγγ τὸν κράτησε.

Ὁ σιέν-τσέγγ εἶναι ἓνα εἶδος λαϊκοῦ μάγου, ποὺ μὲ μιὰ ἐλάχιστη ἀμοιβὴ σοῦ λείει τὴν τύχη σου. Γιὰ μόνον ἐπαγγελματικὸ σύνεργο ἔχει ἓνα μικρὸ πουλάκι σ' ἓνα κλουβί, κρεμασμένο ἀπὸ ἓνα κουμπὶ τῆς ρόμπας του. Ἐχει ἀκόμα 64 χαρτιά τοῦ τζόγου μὲ ζωγραφιὰς θεῶν, ἀνθρώπων καὶ ζώων.

Οἱ Κινέζοι, ποὺ εἶναι πολὺ μοιρολάτρες, ἀκοῦνε μὲ προσοχὴ τὶς προφητεῖες τοῦ σιέν-τσέγγ, ἐνῶ αὐτός, πιθανότατα, ξέρει πῶς κοροϊδεύει.

Ὁ Βάγγ τοῦ ἔγνεψε.

Εὐθὺς ὁ προφήτης ἄπλωσε καταγῆς ἓνα μαμπακερὸ χαλί, ἄφησε κάτω τὸ κλουβί, ἔβγαλε τὰ χαρτιά καὶ

τ' ἀράδιασε στὸ χαλί, ἀπὸ τὴν ἀνάστροφη μεριά, νὰ μὴ φαίνωνται οἱ φιγοῦρες.

Ἄνοιξε τότε τὴν πόρτα τοῦ κλουβιοῦ. Τὸ πουλάκι βγήκε, ράμφισε ἕνα χαρτί καὶ γύρισε πίσω, παίρνοντάς γιὰ ἀμοιβὴ ἕνα κόκκινο ρύζι. Ὁ σιὲν-τσέγγ γύρισε τὸ χαρτί πὸν εἶχε διαλέξει τὸ πουλάκι. Ἦτανε μιὰ φιγοῦρα ἀντρός καὶ εἶχε κάτι γραμμένο ἀπάνω, στὴν ἐπίσημη βόρεια γλώσσα, πὸν μονάχα οἱ σπουδασμένοι ξέρουν.

Ὁ προφήτης γύρισε τότε κατὰ τὸν Κιν-Φὸ καὶ τοῦ εἶπε ὅτι πάντα σὲ ὄλο τὸν κόσμον λέν οἱ ἀγύρτες πὸν βλέπουνε τὴ μοίρα: πὸς θὰ περάσῃ γρήγορα μιὰ δύστυχία, μὰ ὕστερα θὰ χαιρότανε δέκα χιλιάδες χρόνια εὐτυχία.

— Ἐνα χρόνο μονάχα, ἕνα χρόνο εὐτυχία, ἀποκρίθηκε ὁ Κιν-Φὸ, καὶ σοῦ χαρίζω τὰ ἐπίλοιπα 9.999.

Ἐρριξε στὸ χαλί ἕνα ἀσημένιο νόμισμα· ὁ προφήτης χύθηκε καὶ τὸ ἄρπαξε, ὅπως τὸ λιμασμένο σκυλι ἀρπάζει ἕνα κόκκαλο πὸν τοῦ ρίχνουν. Τέτοιες εὐτυχίες δὲν τὶς δοκίμαζε συχνά.

Ὁ Βάγγ καὶ ὁ μαθητὴς του μπήκανε στὴ γαλλικὴ ἀποικία, περάσανε τὸ γεφύρι, φτάσανε στὴν ἀγγλικὴ ζώνη. Μεσημέρι χτυποῦσε. Ὅλες οἱ ἐμπορικὲς ἐργασίες ἔπαυαν. Ἡ ἐμπορικὴ μέρα τελείωνε καὶ ὄλοι πιά, ἄνθρωποι καὶ δρόμοι, ἤσυχάζαν.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἔφταναν μερικὰ ξένα βαπόρια, τὰ περισσότερα ἀμερικάνικα. Τὰ ἐννιά ἀπὸ τὰ δέκα φορτωμένα ὄπιο. Τὸ φρικτὸ τοῦτο ὑπνωτικὸ, πὸν ἀποκτηνώνει τόσα ἑκατομμύρια Κινέζους, τὸ μπάζει ἄφθονο ἢ Ἄγγλία καὶ κερδίζει ἀφάνταστα ποσά.

Τοῦ κάκου ἢ κινέζικη κυβέρνησις θέλησε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ θανατηφόρου δηλητηρίου στὴν Κίνα. Μὲ τὸν πόλεμον τοῦ 1841 καὶ μὲ τὴ συνθήκην τοῦ Νὰν-Κιγγ ἢ Κίνα ἀναγκάστηκε νὰ ἐπιτρέπῃ ἐλεύθερα τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἀγγλικοῦ ὄπιου, πὸν ἀποκτηνώνει τὸ λαὸν της.

Ὁ Βάγγ πού, ὅπως καὶ ὁ Κιν-Φὸ, ποτὲ δὲ δοκίμασε τὸ δηλητήριο αὐτό, κούνησε τὸ κεφάλι καὶ ψιθύρισε καθὼς μπαίνανε τώρα στὴν πλούσια κατοικία τους:

— Εἶναι ντροπὴ νὰ θέλουν ν' ἀποκτηνώσουν ἕναν ὀλάκερο λαό!... Καλὸ εἶναι τὸ ἐμπόριον μὰ ἀκόμα καλύτερη εἶναι ἡ φιλοσοφία! Πρὶν ἀπ' ὅλα ἄς εἶμαστε φιλόσοφοι!

